

O POTREBI ČIŠĆENJA DUŠE I USAVRŠAVANJU LIJEPIH ĆUDI

Dženan IMAMOVIĆ

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Hvala i slava Njemu, Gospodaru svih svjetova, Vladaru Sudnjeg dana! Salavat i selam Njegovom posljednjem poslaniku, Njegovom i našem miljeniku Muhammedu, sinu Allahovom! Salavat i selam svim Allahovim poslanicima, časnoj porodici Njegovog miljenika Muhammeda, a.s., njegovim ashabima, svim šehidima i drugim dobrim ljudima!

I tek što se probudimo, iziđemo na ulicu, otvorimo dnevne novine, susretnemo prijatelja ili poznanika, budemo zasuti brojnim pitanjima o aktuelnosti morala. Je li *moderno* ili je *demode* biti moralan, odnosno lijepo se ponašati? Je li pametno ili je naivno biti pošten? Treba li biti iskren u moru neiskrenosti ili obziran u svijetu u kome su, uglavnom, na cijeni samo vlastiti uskogrudni interesi? Ima li danas prostora za stid?

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: **“Tako mi duše i Onoga Koji je stvorio, pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini, uspjet će samo onaj ko je očisti, a bit će izgubljen onaj ko je na stranputicu odvođi”** (Eš-Šems, 7-10).

Allahov Poslanik, njemu salavat i selam, kaže: **“Poslan sam da usavršim lijepe ćudi!”** Ovaj hadis bilježe Buharija, Hakim i Bejhki, prenoseći ga od hazreti Ebu Hurejre.

Istinu su rekli Allah i Njegov Poslanik!

Ali, opet, je li očišćenje duše i usavršavanje lijepe ćudi nešto o čemu će se tek slušati ili je to stvarno moguće? Ako je to moguće, je li to dobar izbor i isplati li se to u današnjem vremenu? Jesmo li mi oni kojima se obraća Uzvišeni Allah u spomenutom ajetu i je li Njegov Poslanik poslan da i nama pokaže kako usavršiti lijepe ćudi? Je li dobro za nas i ljude koji nas okružuju biti čiste duše i lijepog ahlaka uvijek ili samo ponekad?

I premda su spomenuti ajet i hadis vrlo jasni u traženju da se duša čisti i da se usavršavaju lijepe ćudi, mnogi će pred tim izazovom stati zbunjeni brojnim pitanjima koja se odnekud odmah nađu tu. I prije nego što na neka pitanja odgovorimo, ili bar pokušamo odgovoriti, napomenimo da je pitanje moralnosti kompleksno pitanje i da cilj ove hutbe nikako nije da odgovori na sva moguća pitanja u vezi s ovom temom. Ovo pogotovo stoga što je čovjek, kako znamo, sklon griješenju i što je, da tako kažemo, genetski predodređen da štošta pogriješi i što nije savršen. Cilj ove hutbe je tek da dâ nekoliko natuknica i da nas potakne da se pozabavimo pitanjem čišćenja duše i usavršavanja lijepih ćudi te da nas ohrabri da na tom putu učinimo što je moguće više, znajući da

* Dženan Imamović, Goražde

je to ono šta od nas traže naš Gospodar i Njegov Poslanik.

Uzvišeni Allah od nas nikad ne traži nešto nemoguće. Ne kaže li u dijelu 185. ajeta druge kur'anske sure: **"...Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate..."**? On se s nama ne poigrava i ne daje nam život i smrt da bi se s nama našalio. On je, kako za Sebe u Kur'anu kaže: **"Onaj Koji je dao smrt i život da bi iskušao ko će od vas bolje postupiti..."** (sura El-Mulk, 2). Svoga miljenika Muhammeda, njemu salavat i selam, šalje kao milost svim svjetovima. Zar bi ga Uzvišeni Allah poslao u nemoguću misiju. Pa, ako on kaže da je poslan da usavrši lijepe ćudi, a za njega naš Gospodar u Kur'anu kaže da **"on ne govori po hiru svome, to je samo objava koja mu se obznanjuje"** (sura En-Nedžm, 3-4), onda je stvarno moguće usavršavati lijepe ćudi. I ne samo da je moguće, već je to i obaveza, jer Uzvišeni Allah na više mjesta u Kur'anu traži da se pokoravamo Njemu i Njegovom Poslaniku.

Naime, ako je moguće očistiti dušu i usavršavati lijepe ćudi, je li to stvarno dobar izbor i isplati li se to u današnjem vremenu? Pa, zavisi od toga šta hoćemo od svoga života i šta hoćemo od današnjeg vremena. Kad se jednom nađemo u matici rijeke, pred sobom imamo dva izbora. Možemo pustiti da nas nosi tamo gdje ona hoće ili opet plivati koristeći svu svoju snagu i umjeće, nastojeći domoći se obale.

A što se isplativosti tiče čvrsto smo ubijedeni da život ne može skratiti, naprimjer, niti iskrenost niti daražljivost, niti hrabrost i smjelost da se suoči s lošim, te da ga isto tako ne mogu produžiti ni kukavičluk ni spremnost na poniženje. Korist i šteta su jedino u Allahovim rukama. Jedino je On u stanju da usreći ili unesreći. Vjernici to znaju jer Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: **"Milost koju Allah podari ljudima niko ne može uskratiti, a ono što On uskrati niko ne može poslije Njega dati, On je silan i mudar"** (Fatir, 2).

Naravno, sve se opet vraća na to šta ko hoće, samo se ne bi smjelo zaboraviti na, kako

ga ajet kur'anske sure Eš-Šu'ara' spominje, **"Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spasen biti"** (sura Eš-Šu'ara', 88-89).

A jesmo li mi baš oni kojima se obraća Uzvišeni Allah i je li Njegov Poslanik poslan da i nama pokaže kako usavršiti lijepe ćudi? Pa, kako vidjesmo u ajetu koji smo na početku spomenuli, Uzvišeni Allah ne spominje nikakve izuzetke, a u kur'anskoj suri El-Bekare kaže da **"Ova Knjiga (tj. Kur'an), u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima koji se budu Allaha bojali... Njima će Gospodar njihov na pravi put ukazati i oni će ono što žele ostvariti"** (sura El-Bekare, 2 i 5). A Poslanik, njemu salavat i selam, kaže: **"Zaista će mi biti najmiliji i najbliži na Sudnjem danu oni koji imaju najljepši ahlak"**. I još kaže: **"Ko ima lijep ahlak, ja mu jamčim mjesto u Džennetu"**. Ova dva hadisa spominje i naš uvaženi alim rahmetli hadži Derviš ef. Spahić u uvodnom poglavlju svoje knjige *Pouke o moralu i bogobožnosti*, koju je objavio *El-Kalem* i koju, ako dozvolite, preporučujemo kao korisno štivo čitaocima u vezi sa temom današnje hutbe.

Nećemo posebno odgovarati na zadnje postavljeno pitanje, jer se nadamo da je iz dosad rečenog razumljivo da je biti čiste duše i imati lijep ahlak uvijek i u svakom vremenu dobro svakome ko traži uspjeh kod Uzvišenog Allaha i kome su On i Njegov Poslanik draži od svega drugoga.

Gospodaru naš, daj da živimo i umiremo kao dobri ljudi, kao vjernici, muslimani. Molimo te onako kako je molio i poslanik Ibrahim, a.s., ne osramoti nas **"na Dan kad će ljudi oživljeni biti, na Dan kad neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srce čista dođe spasen biti"** (sura Eš-Šu'ara', 88-89). Gospodaru naš, učini da budemo među onima kojima ćeš reći: **"A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i on tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje, i uđi u Džennet Moj!"** (El-Fedžr, 27-30).

O HUTBI:

Danas je mnogo mogućnosti da hutbu pripremimo, napišemo i lijepo pročitamo.

Ma kako to neko nekad kritikovao, mislim, da je to odličan način učenja sebe i drugih. A mi svi učimo cijeloga života.

Hutbe posmatram kao imam koji zna šta znači obraćati se svake sedmice sa tog časnog mjesta. Samo što ste završili s jednom hutbom, druga je već na pomolu. To izgleda kao kad domaćica ima sve artikle da pripremi dobru hranu, ali ne zna šta bi, jer je i jučer ili prekjučer pripremala. Često je teži problem izabrati samu temu nego je napisati.

Ovaj imam izabrao je odličnu temu o moralu, koju je aktuelizirao u vremenu koje živimo i pitanjima koja mnogo više znače od samih odgovora. Je li „moderno“ ili „demodé“ biti moralan, odnosno lijepo se ponašati? Je li pametno ili naivno biti pošten? Je li to dobar izbor i isplati li se to u današnjem vremenu? Postaviti ovako pitanja pravo je umijeće i znak da su naši imami obrazovani i dostojni povjerenja koje su preuzeli.

Čestitam na ovako dobroj hutbi koja se može pročitati bilo gdje sa našeg minbera.

Ferid DAUTOVIĆ

O HUTBI:

Čestitam autoru na odabiru vrlo aktualne teme i na uloženom trudu i radujem se zajedničkom razmišljanju na ovu temu.

Radi lakšeg razumijevanja temu, bih naslovio *Potreba čišćenja duše i usvršavanje lijepih svojstava*.

Sam naslov teme pretpostavlja kazivanje u dva smjera. Prvi je nužnost čišćenja duše, a drugi usavršavanje lijepih svojstava.

Da bi se očistila duša, ona mora biti zaprljana i opterećena lošim ponašanjem, nepoštenjem, neiskrenošću, bezobzirnošću te odsustvom stida, kako nam je autor i naveo. Neophodno je bilo ukazati na pogubnost i štetnost ovih svojstava za dušu, iz čega proističe potreba za njenim čišćenjem.

Autor je temu započeo konstatacijama i pitanjima: Je li pametno ili naivno biti pošten, iskren ili neiskren, obziran i ima li prostora za stid, je li moguće čišćenje i usavršavanje duše i isplati li se to?!

Dobro je pitanjima skrenuti pažnju na zadanu temu kako bi slušaoca zainteresirali da sa nestrpljenjem očekuje odgovor, ali ne i mnogo pitanja, a premalo odgovora. Iako je autor naglasio da u hutbi nije cilj odgovoriti na sva postavljena pitanja, na neka, ipak, treba dati odgovor kao formu traženja odgovora na ostala pitanja.

Citirani ajet je dobar argument uz nešto širu razradu: *Tako mi duše i Onoga Koji je stvorio, pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini, uspjeh će samo onaj ko je očisti, a bit će izgubljen onaj ko je na stranputicu odvodi.*

Dušu je Allah, dž.š., stvorio čistu. Muslim u svojoj zbirci navodi riječi Poslanika, s.a.v.s.: *Alah, dž.š., kaže: "Ja sam svoje robove u pravoj vjeri stvorio, pa su im kasnije došli šejtani i od njihove vjere odvratili"*.

...Uspjeh će samo onaj ko je očisti... Ibn Abbas kaže da je čuo da je Alahov Poslanika, s.a.v.s., rekao u vezi sa ovim riječima: *Uspjeh će onaj čiju dušu Allah, dž.š., očisti i, kad bi naišao na ovaj ajet, učio bi dovu: Bože, Ti mojoj duši podari bogobožnost. Ti si njen zaštitnik i čuvar. Ti ćeš je najbolje očistiti.*

Dakle, radimo ono što se od nas traži, a dušu Allah, dž.š., čisti kao nagradu za pokornost Njemu, kako navodi u ajetu (92-5-7) *onome koji udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim, njemu ćemo put dobra olakšati, a onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo put zla olakšati.*

Darežljivošću, negriješanjem i ostalim pozitivnim svojstvima, čistimo, jačamo i osposobljavamo dušu.

Škrtošću, neovisnošću (ohološću) i nabrojanim lošim svojstvima, prljamo, onesposobljavamo i upropaštavamo svoju dušu i ona kao takva pribjegava šejtanskom obrascu da su drugi krivi za njegovo stanje (Kur'an, El-E'raf, 16-17), a najčešće spominjane riječi su *Ja sam bolji od njega* (Kur'an, El-E'araf, 12), dovode do deformacija, slabljenja i duhovnih bolesti koje onemogućavaju prodor istini.

Zato Allah, dž.š., kaže: *Ima ih koji dolaze da te slušaju. A možeš li ti učiniti da te gluhi čuju, koji ni pameti nemaju? A ima ih koji te posmatraju. A možeš li ti uputiti na pravi put slijepe, koji ni razuma nemaju? Allah zaista neće nikakvu nepravdu ljudima učiniti, ljudi je sami sebi čine* (Kur'an, Junus, 42-44).

Takav se ne može opomenuti Kur'anom, jer Kur'an traži zdravo srce: *Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima katanci?* (Muhammed, 24) ili: *U tome je zaista pouka onome ko srce ima, ili ko sluša, a priseban je* (Kur'an, Kaf, 37).

Znanjem, povjerenjem (iman), razmišljanjem uz zikir i praktičnom primjenom svih islamskih načela, liječimo srce, odstranjujemo loša svojstva, a nižemo lijepa svojstva koja krase čistu dušu i srce i na taj način ona bivaju osposobljena da prime svjetlo istine i razumiju dalje navedene kur'anske riječi.

Navedeni hadis *Poslan sam da usavršim lijepe čudi* - ovdje bih usmjerio i sebe i slušaoca na ajet: *Jer, ti si, zaista, najbolje čudi* (Kur'an, El-Kalem, 4) i hadis Allahova Poslanika, s.a.v.s.: *Allah me poslao kao muallima* (Ibn Madže).

On je, dakle, mjerilo vrijednosti, izvor morala, matrica, najljepši uzor u iskrenosti, srpljivosti, darežljivosti, hrabrosti, skromnosti, skrušenosti, blagosti, samilosti i istrajnosti u pokornosti te činjenju dova koje su provjerene u praksi i potvrđena njihova uspješnost.

Mislim da je autor uspio motivirati slušaoca da razmišljaju o navedenoj temi i, na osnovu navedenih ajeta i hadisa, provjere svoje stanje, poprave nedostatke i poboljšaju pozitivna svojstva.

Sulejman ČELIKOVIĆ